

รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก
ในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล

COMMUNITY ENTERPRISE DEVELOPMENT MODEL IN UPGRADING GRASSROOTS ECONOMY
IN SATUN UNESCO GLOBAL GEOPARK

ณรงค์ฤทธิ์ ทุ่งปรือ¹, สมเกียรติ สายธนู,
ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี, และณัฐพันธ์ เขจรนันท์

Narongrit Thungprue, Somkiat Saithanoo,

Thaweesak Putsukee and Nattaphan Kecharananta

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Thaksin University

Email: sudabhorn.ar@northbkk.ac.th

Received 24 October 2022; Revised 6 December 2022; Accepted 29 October 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและบทบาท ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาและตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เขตอุทยานธรณีโลกสตูลเป็นพื้นที่วิจัย ประชากร คือ ผู้ประกอบการหรือตัวแทนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล จำนวนทั้งสิ้น 56 กลุ่ม ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบประเมิน 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 4) การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้หลักการเปรียบเทียบข้อมูล การหาความหมายจากข้อมูล และการสร้างข้อสรุปอุปนัย ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา อาทิ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มที่สำคัญมาใช้ในการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการรวมตัว ก่อตั้ง และดำเนินงานมาก่อนการก่อตั้งอุทยานธรณีสตูล และผลักดันจนเป็นอุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทย ปัจจุบันต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมจากระดับชุมชนในท้องถิ่นผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยมีการปรับตัวของสังคมวิถีใหม่ (New Normal) และอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ตั้งอยู่บนเครือข่ายการสื่อสารและสารสนเทศผลักดันสู่สังคมเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งจากการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 : ด้านศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน องค์ประกอบหลักที่ 2 : ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย องค์ประกอบหลักที่ 3 : ด้านการสร้างการรับรู้ในคุณค่าที่เป็นประโยชน์ องค์ประกอบหลักที่ 4 : ด้านสาธารณะประโยชน์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน; เศรษฐกิจฐานราก; อุทยานธรณีโลกของยูเนสโก.

Abstract

This research article aimed to study the potential and role of factors promoting the development of a community enterprise model in upgrading the grassroots economy in Satun UNESCO Global Geopark. This study employs a mixed-method approach, utilizing qualitative and quantitative methodologies, with the Satun UNESCO Global Geopark as the area of the study. The population for this research consisted of 56 entrepreneurs or representatives from community enterprises in the Satun UNESCO Global Geopark, selected through purposive sampling. The research tools included four types: 1) questionnaires 2) assessment forms 3) In-depth Interviews and 4) focus groups. In qualitative research, data were analyzed using data comparison principles, extracting meaning from data, and drawing inductive conclusions. For the quantitative research, descriptive statistics such as Mean and Standard Deviation were employed, along with data comparison between significant groups.

The findings were that community enterprise groups were established and operational before the establishment of Satun Geopark, and played a pivotal role in its recognition as Thailand's first UNESCO Global Geopark. Presently, there is a need to bolster local communities through economic activities, adapting to the new normal and harnessing digital technology via information and communication networks to advance towards a digital economy society. The researcher developed a community enterprise development model to enhance the grassroots economy in the Satun UNESCO Global Geopark, comprising four main components: 1) Community Enterprise Potential, 2) Community Network Participation, 3) Creating Values and Benefits Acceptance, and 4) Public Benefits and Environment Conservation.

Keywords: Community enterprise; Economic foundation; UNESCO Global Geoparks

บทนำ

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่สุดเขตแดนใต้ของประเทศไทยด้านฝั่งทะเลอันดามัน มีเนื้อที่ประมาณ 2,807.52 กิโลเมตร (นับรวมพื้นที่ที่เป็นส่วนของน้ำทะเล) เป็นแหล่งชุมชนโบราณ ปรากฏหลักฐานชัดเจน ทั้งหลักฐานด้านโบราณคดี และหลักฐานที่แสดงถึงการสืบทอดทางประเพณี และวัฒนธรรมมาแต่ยุคก่อน รวมไปถึงซึ่งวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ชัดเจนของพี่น้องชาวไทยภาคใต้ และหมู่เกาะงาช้างที่โด่งดังระดับโลก สตูลจึงนับได้ว่าเป็นเพชรอีกเม็ดหนึ่งของภาคใต้ฝั่งอันดามัน อันเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างไม่เคยเสื่อมคลาย เนื่องจากมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอันดามัน จึงมีหมู่เกาะน้อยใหญ่กว่าร้อยเกาะอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัด ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นเนินสูง มีที่ราบ ป่าเขา และลำธารทางด้านตะวันออก ตอนกลางใกล้ทะเลเป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับภูเขา ส่วนชายฝั่งทะเลเป็นที่ราบ และป่าชายเลน โดยจังหวัดสตูลมีพื้นที่ทั้งหมด 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอควนโดน อำเภอท่าแพ อำเภอควนกาหลง อำเภอมะนัง อำเภอละงู และอำเภอทุ่งหว้า

การค้นพบหลักฐานทางด้านธรณีวิทยา (Geological Evidence) ในจังหวัดสตูล อาทิ ชั้นหินในมหายุค พาลีโอโซอิก (Paleozoic Era) ที่ถือว่าเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งแต่ยุคแคมเบรียน (Cambrian Period) ได้แก่ กลุ่มหินตะรุเตา (Tarutao Group) รวมถึงการค้นพบซากดึกดำบรรพ์โบราณ (Fossil) ต่างๆ เช่น ซากดึกดำบรรพ์ของแมงดาทะเลโบราณ (Trilobite) และหอยโบราณ หินสาหร่ายทะเลสีแดง (Stromatolite) ซากปลาหมึกทะเลโบราณ ซากแกรปโตไลต์ ซากเทนาทาคิวไลต์ ซากโครนอยด์ หรือพลับพลึงทะเล และซากปะการังโบราณ สิ่งเหล่านี้นับเป็นหลักฐานทางธรณีวิทยาที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าจังหวัดสตูลมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่อดีต หรือกว่า 500 ล้านปีก่อน นอกจากนี้การค้นพบซากดึกดำบรรพ์ซากกรโกร และแผ่นฟอสซิลของช้างโบราณ สกัลสเทโกดอน (Stegodon) แผ่นฟอสซิลของช้างโบราณเอลิฟาส กรามแรดโบราณ เขากวางโบราณ บริเวณถ้ำวังกล้วย ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “ถ้ำเล-สเทโกดอน” บ่งบอกอายุประมาณ 1.8 - 0.01 ล้านปีก่อน

การค้นพบหลักฐานสำคัญเหล่านี้ ถือได้ว่าจังหวัดสตูลเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ และมีความโดดเด่นทั้งทางด้านธรณีวิทยา ด้านซากดึกดำบรรพ์ และด้านแหล่งเรียนรู้ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง ทำให้จังหวัดสตูลได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้จัดตั้งอุทยานธรณี (Geopark) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยขอบเขตอุทยานธรณีครอบคลุมทั้งอำเภอมะนัง อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า และอำเภอเมือง (เฉพาะในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา) และได้รับการประกาศเป็นอุทยานธรณีระดับประเทศแห่งแรก เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยมีแหล่งทั้งหมด 72 แหล่ง ซึ่งประกอบด้วย แหล่งธรณีวิทยา ซากดึกดำบรรพ์ แหล่งธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี และวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาคารเก่า ฯลฯ ที่จะต้องพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาวิจัย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไปในอนาคต ต่อมาอุทยานธรณีสตูลได้รับการประกาศจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ให้เป็นพื้นที่อุทยานธรณีโลกของยูเนสโก (UNESCO Global Geoparks) ลำดับที่ 36 ของโลก ซึ่งสามารถสรุปลำดับ และเวลาการขึ้นเป็นอุทยานธรณีโลกสตูลได้ ดังตารางที่ 1

ลำดับ	ระดับ	ระยะเวลา
1	การจัดตั้งอุทยานธรณีสตูล (Satun Geopark)	วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2557
2	การประกาศเป็นอุทยานธรณีระดับประเทศแห่งแรก	วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559
3	การประกาศเป็นอุทยานธรณีโลกสตูล	วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2561

ตารางที่ 1 ลำดับและเวลาการขึ้นเป็นอุทยานธรณีโลกสตูล

การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy) อย่างยั่งยืนนั้น สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 16 ประเด็นเรื่องเศรษฐกิจฐานราก (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก และเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ

ซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพ กระจายรายได้ และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ไม่เสมอภาคจากระดับชุมชน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วยแผนย่อย 2 แผน ได้แก่ 1) การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ โดยการเพิ่มพูนองค์ความรู้ และทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจของเกษตรกร แรงงานทั่วไป และกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงให้เป็นผู้ประกอบการ ผ่านการสนับสนุน และการช่วยเหลือทางวิชาการต่างๆ เพื่อยกระดับองค์ความรู้ และทักษะที่สำคัญ และจำเป็นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ที่สามารถก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนได้อย่างเป็นธรรม และ 2) การสร้างสภาพแวดล้อม

และกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เน้นการส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาช่องทางการตลาด และเครือข่าย เพื่อให้เกิดการจัดการกลไกการตลาดครบวงจรในรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม

ดังนั้น การศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล นอกจากจะเป็นการเตรียมรับรองการตรวจประเมินจากยูเนสโกในช่วง 4 ปีแล้ว ยังสามารถเป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย การพัฒนา และการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนของท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้สูงขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ชุมชนต่างๆ ได้นำผลการศึกษาไปสู่แนวทางปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการสร้างงาน กระจายรายได้ ใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า และตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมอันจะก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แก่ชุมชนในเขตพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล และภูมิภาคในแถบนั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและบทบาทของวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่ความยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากที่มีความยั่งยืน
3. เพื่อพัฒนาตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล

การทบทวนวรรณกรรม

1) ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นคำที่ใช้กันมากในการพัฒนาประเทศ มีการให้คำนิยามแตกต่างกันไปตามการแปลความของประเทศต่างๆ และได้มีผู้ให้ ความหมายที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED, 1987) หรือที่เรียกในอีกนามหนึ่งว่า “คณะกรรมการบรินต์แลนด์ (Brundtland Commission)” กล่าวไว้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของคนรุ่นต่อมา ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นฐานในการผลิตที่จะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Brundtland Commission, 1987) นอกจากนี้ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่ง สหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ยังเสนอเพิ่มเติมว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ยึดถือคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วย (UNESCO, 2005)

2) ความเกี่ยวข้องระหว่างอุทยานธรณีโลก และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ (UN) การจัดการ และพัฒนาอุทยานธรณีโลกที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ จะต้องตอบสนองต่อหลักการ และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) จำนวน 8 เป้าหมาย จากที่ UN กำหนดไว้ 17 ประการ ในประเด็นต่อไปนี้ คือ

เป้าหมาย	ความเกี่ยวข้องกับมิติอื่น
เป้าหมายที่ 1 การจัดความยากจนทุกรูปแบบ	- มิติทางสังคม (Social Dimension) - มิติทางศักดิ์ศรี (Dignity) ยุติความยากจน และต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำ
เป้าหมายที่ 4 การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม ทัวถึง และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต	- มิติทางสังคม (Social Dimension) - มิติของคน (People) การพัฒนาโดยมีคนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการมีโอกาสด้านการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และเด็ก
เป้าหมายที่ 5 การบรรลุความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ การเพิ่มพลังสตรี และเด็กหญิง	- มิติทางสังคม (Social Dimension) - มิติของคน (People) การพัฒนาโดยมีคนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการมีโอกาสด้านการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และเด็ก
เป้าหมายที่ 8 การมีงานที่มีคุณค่า เพื่อเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	- มิติทางเศรษฐกิจ (Economic Dimension) - ความมั่งคั่ง (Prosperity) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ให้ประโยชน์ต่อคนทุกกลุ่ม
เป้าหมายที่ 11 การตั้งถิ่นฐาน และชุมชนอย่างยั่งยืน	- มิติทางสังคม (Social Dimension) - มิติของคน (People) การพัฒนาโดยมีคนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการมีโอกาสด้านการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และเด็ก
เป้าหมายที่ 12 การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	- มิติทางสังคม (Social Dimension) - ความมั่งคั่ง (Prosperity) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ให้ประโยชน์ต่อคนทุกกลุ่ม
เป้าหมายที่ 13 การเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	- มิติทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Dimension) - มิติของระบบโลก (Planet) การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันหาทางออกต่อการเปลี่ยนแปลงทาง ภูมิอากาศ และการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
เป้าหมายที่ 17 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกะดับในการบรรลุถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก	- มิติของการจัดการ (Management Dimension) - ความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) การเสริมสร้างหุ้นส่วนการร่วมมือ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 2 ความเกี่ยวข้องระหว่างอุทยานธรณีโลก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ อุทยานธรณีโลกสตูลในเขต 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า อำเภอมะนัง และอำเภอเมือง (เฉพาะในเขตอุทยานตรูเตา) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล จำนวนทั้งสิ้น 56 กลุ่ม รวมทั้ง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของอุทยานธรณีโลกสตูล การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนสถาบันการศึกษาในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล และพื้นที่ใกล้เคียง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด คือ

1) แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยเชิงสาเหตุของรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล และข้อเสนอแนะในการยกระดับวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล

2) แบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน การวางแผนการดำเนินวิสาหกิจชุมชน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล การจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การจัดการสินค้าหรือบริการ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) และใช้สื่อบันทึกเสียง ใช้ผลการศึกษามาวิเคราะห์ และพัฒนาเป็นตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล และ

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ไปสู่การเป็นเศรษฐกิจฐานรากที่มีความยั่งยืน โดยนำข้อมูลเชิงปริมาณมาประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล สรุปได้ดังนี้

1.การศึกษาศักยภาพและบทบาทของวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่ความยั่งยืน มีข้อค้นพบดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 59 ปี (ร้อยละ 67.86) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 44.46) มีตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นประธาน (ร้อยละ 64.29) รองประธาน (ร้อยละ 14.29) เลขานุการ (ร้อยละ 12.50) และเหรัญญิก (ร้อยละ 8.93) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 37.50) สาเหตุในการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม (ร้อยละ 39.29) มีระยะเวลาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในช่วงระหว่าง 5 - 10 ปี (ร้อยละ 48.21) มีจำนวนสมาชิกส่วนมากอยู่ในช่วงระหว่าง 31 - 40 คน (ร้อยละ 39.29) มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มาจากทุนเป็นเงินสด (ร้อยละ 37.50) โดยแหล่งที่มาของทุนที่เป็นเงินสดได้จากการระดมทุน ร้อยละ 80.95 และทุนจากภายนอกชุมชน ร้อยละ 19.05

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากที่มีความยั่งยืน มีข้อค้นพบดังนี้

สำหรับปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ผลการวิจัย พบว่า

1) ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 4.09) ส่วนใหญ่ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ และจูงใจให้สมาชิกนำแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจอย่างยั่งยืนไปปฏิบัติ (ร้อยละ 4.20) วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดโครงสร้าง และแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างเหมาะสมและมีความชัดเจน สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นในการจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 4.05) มีการศึกษาและมุ่งพัฒนา

ในการผลิตสินค้า/บริการที่มีคุณภาพ และมุ่งเน้นความเป็นอัตลักษณ์ (ร้อยละ 4.26) มีการศึกษาพฤติกรรมและติดตามความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และใช้ความรู้ทางการตลาด เพื่อให้เกิดช่องทางการตลาดใหม่ๆ รวมทั้ง มีการประยุกต์ยุทธศาสตร์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับภาคการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ (ร้อยละ 4.04) มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่สมาชิก โดยมีทุนสำรองสำหรับการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง และเตรียมการสำหรับการสืบทอดกิจการให้ลูกหลานในอนาคต (ร้อยละ 3.92)

2) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 3.88) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารและประสานความร่วมมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือการวางแผนการตลาดร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์และองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 3.95) มีความร่วมมือกับหน่วยงานจากภาครัฐหรือภาคเอกชนในการวิจัย การสนับสนุนเชิงนโยบาย แหล่งเงินทุน และพัฒนาผลิตภัณฑ์/การบริการของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้ง การให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (ร้อยละ 3.82)

3) ด้านการสร้างการรับรู้ในคุณค่าที่เป็นประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 3.85) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการเก็บรวบรวมและพัฒนาสื่อ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาให้แก่เด็กเยาวชน และผู้ที่สนใจในท้องถิ่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ของคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าภายในกลุ่มอยู่เสมอ (ร้อยละ 3.80) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถให้บริการข้อมูลแก่ผู้เยี่ยมชม เพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์และองค์ความรู้ของวิสาหกิจชุมชน มีการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์และสื่อสารกับบุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการตลาด (ร้อยละ 3.91)

4) ด้านสาธารณะประโยชน์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 3.98) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชน มีการจัดสรรกำไรจากการประกอบการ เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชน และเป็นสื่อกลางในการช่วยส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชน (ร้อยละ 3.80) มีกระบวนการผลิตและการบริการของกลุ่มที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีความใส่ใจ ปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ สามารถอนุรักษ์และสื่อสารให้เกิดการอนุรักษ์และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้บริโภคได้ โดยกระบวนการทางการตลาด (ร้อยละ 4.15)

สำหรับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งเสริมการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชน เมื่อจำแนกตามกลุ่มวิสาหกิจภาคการบริการและกลุ่มวิสาหกิจภาคการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 4.15) โดยวิสาหกิจภาคการผลิตมีปัจจัยเชิงสาเหตุในการส่งเสริมการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนมากกว่าวิสาหกิจภาคการบริการ ซึ่งปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลมากที่สุดเป็นปัจจัยการจัดการสินค้าหรือบริการ (ร้อยละ 4.27) และส่งผลน้อยที่สุดเป็นปัจจัยด้านสาธารณะประโยชน์แก่ชุมชน (ร้อยละ 3.82) และเมื่อมาจำแนกตามตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 3.96) โดยตำแหน่งในวิสาหกิจที่มีปัจจัยเชิงสาเหตุมากที่สุด คือ เหนือภูมิภาค และต่ำที่สุด คือ เลขานุการ ซึ่งปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลมากที่สุดเป็นปัจจัยการจัดการสินค้าหรือบริการ (ร้อยละ 4.26) และส่งผลน้อยที่สุดเป็นด้านสาธารณะประโยชน์แก่ชุมชน (ร้อยละ 3.83)

3. การพัฒนาตัวแบบการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล

ในส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตัวแบบการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนต่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล สรุปได้ว่า สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนควรมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือกันมากขึ้น ต้องช่วยกันวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นการส่งผลให้สมาชิกเกิดการพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาสใหม่ๆ และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนให้มากขึ้น สำหรับการจัดตั้งเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นควรสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม และเปิดโอกาสให้สมาชิกในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำงาน แก้ไขปัญหาในพื้นที่ และมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในส่วนของระบบการจัดการทั้งในภาคการผลิตสินค้าและการบริการจะต้องมีระบบงานที่เป็นมาตรฐานขึ้น ง่ายต่อการดูแลควบคุม สามารถนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มาใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ควรมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดการรายได้ให้มีความมั่นคง และการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้โปร่งใส วิสาหกิจชุมชนหลายแห่งต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา รวมถึงสถาบันการเงินช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์สื่อความหมาย ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อย่างจริงจัง และบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นระบบ สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ให้ความรู้ใหม่ๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพ การบริหารวิสาหกิจชุมชนของผู้นำ และการทำงานของสมาชิกให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความท้าทายที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ การพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล มีข้อค้นพบเพิ่มเติมดังนี้

1. อุทยานธรณีโลกสตูลเกิดขึ้นจากการค้นพบแผ่นฟอสซิลกระดูกของช้างโบราณสกุลสเตโกดอน (Stegodon) บริเวณถ้ำวังกล้วย อันนำไปสู่การค้นพบทางธรณีวิทยาที่มีคุณค่าในระดับนานาชาติ จากการค้นพบดังกล่าวทำให้ครัวเรือนชุมชนในพื้นที่ได้รับโอกาสในการรวมกลุ่ม และพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพายเรือถ้ำเลสเตโกดอนที่ดำเนินงานร่วมกับอุทยานธรณีโลกสตูล ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งหว้า และมีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ อาทิ กลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปอาหาร กลุ่มวิสาหกิจของที่ระลึก วิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตรและสมุนไพร ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูล ทั้งในด้านธรรมชาติ นิเวศวิทยา และสังคมวัฒนธรรม

2. วิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูลได้รับความสนใจ ก่อตั้ง ส่งเสริม และพัฒนามาก่อนการก่อตั้งอุทยานธรณีสตูล และก่อนการได้รับการรับรองให้เป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก ต่อมาเมื่อมีการก่อตั้งอุทยานธรณีสตูล และได้รับการรับรองให้เป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก จึงมีการกิจและกิจกรรมอย่าง

ต่อเนื่องในการรักษาสถานภาพการเป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก และการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานจากล่างขึ้นบน ตามแนวทางขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO Guidelines) ที่ผลักดันส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น หรือเศรษฐกิจฐานรากให้ดำเนินการเชื่อมต่อกันในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ผ่านกลไกการท่องเที่ยวเชิงธรณีในพื้นที่

อภิปรายและสรุปผล

การพัฒนาผู้ประกอบการ และวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล มีจุดเด่นสำคัญที่อัตลักษณ์ของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านธรณีวิทยา ธรรมชาติวิทยา สังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และความเชื่อ ประกอบกับความหลากหลายของชาติพันธุ์ ที่สามารถนำมาสร้างจุดเด่น กลุ่มชน และธรรมชาติ

แต่ด้วยความหลากหลาย และด้วยระยะทางที่ห่างไกลจากศูนย์กลางประเทศ จึงต้องมืองค์กรที่เป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจ และช่วยบูรณาการการทำงานให้สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบตามแผนที่กำหนด การก่อตั้งอุทยานธรณีสตูล และการเป็นอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก มีส่วนกระตุ้น และสร้างการตื่นตัวให้กับบุคคลกลุ่มต่างๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ทางเดิน ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเดินทางมายังพื้นที่ และทำการศึกษาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอุทยานธรณีมากขึ้น ในส่วนของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณี นอกจากกลุ่มวิสาหกิจเดิมที่ก่อตั้ง และดำเนินงานอยู่แล้ว ยังเกิดจากการรวมตัวของครัวเรือนในพื้นที่ มีการพัฒนา การออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการให้รองรับกับความต้องการ และความสนใจของลูกค้า นักท่องเที่ยว และผู้มาเยือน โดยใส่อัตลักษณ์ของอุทยานธรณีโลกสตูล ทั้งในมิติเชิงธรณีวิทยา ธรรมชาติ ทรัพยากร และวิถีชีวิต ผ่านการส่งเสริมของอุทยานธรณีโลกสตูล สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐอื่น จนมียอดขาย และรายได้สูงขึ้น ผลงานเป็นที่ยอมรับจากนักท่องเที่ยว รวมทั้งกระตุ้นการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ (Value Added) การประยุกต์นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบคุณภาพสูง (Premium) ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ตำนานของชุมชน เข้ากับมรดกทางธรรมชาติ และธรณีวิทยา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ สุทธิณารากร (Somkiat Suttinakorn, 2017) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน และเพื่อศึกษาการใช้ปัจจัยนวัตกรรมการจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยนวัตกรรมองค์กร ปัจจัยนวัตกรรมกระบวนการ ปัจจัยนวัตกรรมทางการตลาด ปัจจัยสมรรถนะของบุคลากร และปัจจัยการจัดการความรู้เชิงนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนสร้างสรรค์มูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ส่วนนวัตกรรมในการจัดการ พบว่า วิสาหกิจชุมชนนำไปใช้ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็นย่อย คือ นวัตกรรมองค์กร นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมทางการตลาด การจัดการความรู้เชิงนวัตกรรม และสมรรถนะของบุคลากร ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า การสร้างสรรค์มูลค่าในผลิตภัณฑ์ยังมีข้อจำกัดเรื่องการเงิน เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมผนึกลงในสินค้าอย่างเป็นรูปธรรม ความรู้ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ตัวบุคคล ซึ่งสามารถสื่อสารเมื่อมีการจำหน่ายสินค้าในเทศกาลต่างๆ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน คือ ความเป็น

มิตรกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ทำให้การประกอบการประสบความสำเร็จ คือ คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และการมีประสบการณ์ทางการตลาดของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สรุปองค์ความรู้

จากการศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของอุทยานธรณีโลกสตูล และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล ปัจจัยเชิงสาเหตุของการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล สามารถสรุปปัจจัย/องค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 : ด้านศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน คือ การที่วิสาหกิจชุมชน มีความพร้อมในด้านการบริหารกลุ่มวิสาหกิจ และการจัดการธุรกิจ ประกอบด้วย ภาวะของผู้นำ การบริหารสมาชิกกลุ่ม การจัดการสินค้าหรือบริการ กระบวนการด้านการตลาด และการบริหารความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่ม

องค์ประกอบหลักที่ 2 : ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนมีการประสานความร่วมมือร่วมกันระหว่างกลุ่ม รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เพื่อการดำเนินวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ความร่วมมือของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ และความร่วมมือกับหน่วยงานสนับสนุนภายนอก

องค์ประกอบหลักที่ 3 : ด้านการสร้างการรับรู้ในคุณค่าที่เป็นประโยชน์ คือ วิสาหกิจมีการสื่อสารคุณค่าของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนถ่ายทอดเรื่องราวของวิสาหกิจชุมชนแก่ชุมชน และสังคมภายนอก เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในสังคม และการส่งผ่านองค์ความรู้แก่ท้องถิ่น เพื่อการสืบทอด ประกอบด้วย การถ่ายทอดภูมิปัญญาและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และการสื่อสารคุณค่ากับบุคคลภายนอก

องค์ประกอบหลักที่ 4 : ด้านสาธารณะประโยชน์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ วิสาหกิจมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจสอดแทรกในกระบวนการดำเนินงานหรือเกิดจากการแบ่งปันกำไรจากการประกอบการเพื่อกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์แก่ชุมชน และการส่งเสริมการอนุรักษ์และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูล
 - 1.1 การประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนายกระดับวิสาหกิจชุมชน
 - 1.2 การมุ่งเน้นการพัฒนายกระดับสังคมผ่านระบบการเรียนรู้ของชุมชนโดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวเชื่อม
 - 1.3 การประยุกต์แนวคิดให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติในพื้นที่อื่นๆ
2. ข้อเสนอแนะในการศึกษา และวิจัยต่อยอด
 - 2.1 การศึกษาเชิงปริมาณจากปัจจัยที่ได้ในตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในเขตอุทยานธรณีโลกสตูลแต่ละตัว
 - 2.2 ขยายผลการศึกษาไปยังพื้นที่อนุรักษ์ที่อื่นที่นำหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนมาประยุกต์ร่วมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น
 - 2.3 ประยุกต์การวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) มาใช้ในการศึกษาเพื่อประเมินผลลัพธ์ของกระบวนการส่งเสริมวิสาหกิจและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นกระบวนการ
 - 2.4 การศึกษาปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่
 - 2.5 ควรมีการศึกษาในด้านของนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มที่มาเยี่ยมเยือนจะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น
 - 2.6 การศึกษาเศรษฐกิจฐานรากต้องมีการศึกษาในระยะยาวจึงจะเห็นความยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วน ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อประเมินผลลัพธ์แบบระยะยาว มีการติดตามผล และพัฒนาเพื่อให้เห็นความยั่งยืน รวมทั้ง ความเชื่อมโยงและการเอื้อประโยชน์ต่องานอื่นๆ

References

- Brundland Commission. (1987). Our common future: Report of the World Commission on Environment and Development. Retrieved from <http://www.un-documents.net/our-commonfuture.pdf>.
- Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand. (2014). The Post 2015 Development Agenda and the UN Framework for Sustainable Development Goals. from <http://mfa.go.th>
- Ministry of Natural Resources and Environment. (2013). Introduction to Sustainable Development. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Kasamaporn Puangprayong and Nopporn Chantnamchu. (2013). Guidelines for the development of community enterprises, processing, and product groups in Samut Songkhram Province. Silpakorn Education Research Journal, 5(1), page 20-23.
- Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension (2020). Information on the Community Enterprise Network of Satun Geopark. from <https://smce.doae.go.th/>
- Management and development of global geoparks in different areas. able to meet the principles of sustainable development Sustainable Development Goals 8 target from 17 target. From <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/>

- Kanyamon Inwang et al. (2011). Community Enterprise Management. 1st printing Phitsanulok: Phitsanulok University.
- Committee for promoting the Conservation of Geological Sites and establishing a geopark. Get to know more about the UNESCO Global Geopark. from <https://www.geopark-thailand.org/unesco-global-geoparks/>
- Chantana Pongsitthikanjana. (2013). management model for achieving the community enterprise strategy in Nakhon Pathom Province. Doctoral Journal of Social Sciences (Humanities and Social Sciences edition), 3 (2), p. 46.
- Somkiat Suttinakorn. (2017). Developing innovative management models that affect the value creation of community enterprise products. Ph.D. thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Siam Arun Srimorakot and Yongyuth Watcharadul. (2016). The United Nations' 17 Sustainable Development Goals for a Future World. Thai interdisciplinary research journal, 11(3), 2-6
- Satun UNECO Global Geopark (2562). Guidelines for establishing UNECO Global Geopark. From <http://www.satun-geopark.com/>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2005). A situational analysis of education for sustainable development in the Asia Pacific Region. Bangkok, Thailand: Author.
- World Commission on Environment and Development. (1987). Our Common Future. New York: Oxford 1 University Press.

